

ПРОТОКОЛ от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата

Ратифициран със закон, приет от 39-то НС на 17.07.2002 г. - ДВ, бр. 72 от 25.07.2002 г. Издаден от Министерството на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 68 от 19.08.2005 г., в сила от 16.02.2005 г.

Страните по този протокол,

Като страни по Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата, наричана по-нататък "конвенцията",

В стремежа си да постигнат крайната цел на конвенцията, заявена в нейния член 2,

Припомняйки разпоредбите на конвенцията,

Ръководени от член 3 на конвенцията,

В съответствие с Берлинския мандат, приет с решение 1/CP.1 на първата сесия на Конференцията на страните по конвенцията,

се договориха за следното:

Член 1

За целите на този протокол се прилагат определения, съдържащи се в член 1 на конвенцията,. Освен това:

1. "Конференция на страните" означава Конференцията на страните по конвенцията.

2. "Конвенция" означава Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата, приета в Ню Йорк на 9 май 1992 г.

3. "Междуправителствен комитет по изменение на климата" означава Междуправителствения комитет по изменение на климата, създаден съвместно през 1988 г. от Световната метеорологична организация и Програмата за околна среда на Обединените нации.

4. "Монреалски протокол" означава Монреалския протокол за озоноразрушаващите вещества, приет в Монреал на 16 септември 1987 г., с последващите изменения и допълнения.

5. "Присъстващи и гласуващи страни" означава страните, които присъстват и гласуват "за" или "против".

6. "Страна" означава страна по този протокол, освен ако контекстът не посочва друго.

7. "Страна, включена в приложение I" означава страна, включена в приложение I на конвенцията и неговите изменения, или страна, която е отправила уведомление съгласно член 4, параграф 2 (g) на конвенцията.

Член 2

1. Всяка страна, включена в приложение I, при постигане на неговите количествени задължения за ограничаване и намаляване на емисиите по член 3 в подкрепа на устойчивото развитие:

(a) Прилага и/или разработва по-нататък политики и мерки в съответствие със своето национално положение като:

(i) повишаване на енергийната ефективност в съответните сектори на националната икономика;

(ii) опазване и увеличаване на поглътителите и резервоарите на парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол, като се отчитат поетите задължения по други международни договорености, свързани с опазване на околната среда; насърчаване на практиките за устойчиво управление на горите, залесяване и презалесяване;

(iii) насърчаване на устойчивите форми на земеделие с оглед изменението на климата;

(iv) проучване, стимулиране, развитие и разширяване на използването на нови и възобновяеми форми на енергия, на технологии за намаляване емисиите на въглероден диоксид, както и на напреднали и нови екологосъобразни технологии;

(v) постепенно намаляване или поетапно отстраняване на пазарните несъвършенства, данъчните стимули, данъчните и митническите облекчения и субсидиите във всички сектори - източници на емисии на парникови газове, които противоречат на целта на конвенцията и прилагането на пазарните механизми;

(vi) насърчаване на подходящи реформи в съответните сектори с цел засилване на политиките и мерките, които ограничават или намаляват емисиите на парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол;

(vii) мерки за ограничаване и/или намаляване на емисиите на парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол, в транспорта;

(viii) ограничаване и/или намаляване на емисиите на метан чрез улавяне и използване на метана при управлението на отпадъците, както и при производството, преноса и разпределението на енергия.

(б) Осъществява сътрудничество с други страни с цел повишаване ефективността на приетите съгласно този член и в съответствие с член 4, параграф 2 (е)(i) на конвенцията мерки и политики, поотделно и взети заедно. За тази цел страните предприемат мерки за обмяна на опит и информация за такива политики и мерки, включително разработването на начини за подобряване на тяхната съпоставимост, прозрачност и ефективност. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, по време на първата си сесия или при първа практическа възможност след това разглежда начините за улесняване на такова сътрудничество, като взема предвид цялата съответна информация.

2. Страните, включени в приложение I, се стремят към ограничаване или намаляване на емисиите на неконтролираните от Монреалския протокол парникови газове от авиационно и корабно гориво в сътрудничество съответно с Международната организация за гражданска авиация и Международната морска организация.

3. Страните, включени в приложение I, се стремят да прилагат политиките и мерките съгласно този член така, че да минимизират неблагоприятните ефекти, включително неблагоприятните ефекти от изменението на климата, ефектите върху международната търговия, социалните, екологичните и икономическите ефекти върху други страни, особено развиващите се страни и най-вече тези, посочени в член 4, параграфи 8 и 9 на конвенцията, вземайки предвид член 3 на конвенцията. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, може да предприеме в случай на необходимост по-нататъшни действия за подпомагане изпълнението на разпоредбите на този параграф.

4. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, ако реши, че ще бъде от полза да координира някоя от мерките или политиките по параграф 1 (а) по-горе, отчитайки различните национални обстоятелства и потенциални ефекти, разглежда начините и средствата за създаване на координация на тези политики и мерки.

Член 3

1. Страните, включени в приложение I, поотделно или заедно осигуряват техните съвкупни антропогенни емисии на парникови газове, изброени в Анекс А, изразени като еквивалент на въглероден диоксид, да не превишават определените обеми, изчислени съгласно техните количествени задължения за ограничаване и намаляване на емисиите, записани в Анекс Б и в съответствие с разпоредбите на този член, с оглед намаляване на общите емисии на тези газове с поне 5 процента под нивата от 1990 г. в периода 2008 - 2012 г.

2. Всяка страна, включена в приложение I, трябва да постигне видим напредък за изпълнение на задълженията по този протокол до 2005 г.

3. Нетните промени в емисиите на парникови газове по източници и отстраняването им от поглътители в резултат на пряко причинени от човека промени в земеползването и горските дейности, ограничаващи се в залесяване, възстановяване на горите и обезлесяване след 1990 г., измервани като доказуеми промени в количествата въглерод във всеки задължителен период, се използват за изпълнение на задълженията по този член за всяка страна, включена в приложение I. Свързаните с тези дейности емисии на парникови газове от източници и отстраняването им от поглътители се отчитат по прозрачен и достоверен начин и се разглеждат в съответствие с членове 7 и 8.

4. Преди първата сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, всяка страна, включена в приложение I, предоставя данни за разглеждане от спомагателния орган за научно-технически консултации, за да се установи нивото на количествата въглерод през 1990 г. и да се даде възможност за извършване на оценка на промените в тези количества през следващите години. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, на първата си сесия или при първа практическа възможност след това взема решение за условията, правилата и насоките относно това по какъв начин и кои други човешки дейности, свързани с промени в емисиите на парникови газове от източници и отстраняването им от поглътители в земеделските почви, и промените в земеползването и категории горски дейности да бъдат добавени или извадени от предписаните количества на страните, включени в приложение I, вземайки предвид неяснотите, прозрачността при отчитането, достоверността, методологичната работа на Междуправителствения комитет по изменение на климата, становището на спомагателния орган за научно-технически консултации в съответствие с член 5 и решенията на Конференцията на страните. Тези решения се прилагат във втория и последващите периоди. Дадена страна може да избере да приложи подобно решение за такива допълнителни човешки дейности и през своя първи период, при условие че тези са извършени след 1990 г.

5. Страните в преход към пазарна икономика, включени в приложение I, чиято базова година или период са определени съгласно решение 9/CP.2 от Конференцията на страните на втората ѝ сесия, използват тази базова година или период за изпълнение на задълженията си по този член. Всяка друга страна в преход към пазарна

икономика, включена в приложение I, която все още не е представила първия си доклад съгласно член 12 на конвенцията, може също така да уведоми Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, че възнамерява да използва за изпълнение на задълженията си по този член минала базова година или период, различни от 1990 г. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, взема решение относно приемането на такова уведомление

6. Имайки предвид член 4, параграф 6 на конвенцията, Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, допуска известна гъвкавост за страните в преход към пазарна икономика, включени в приложение I, при изпълнение на задълженията им по този протокол.

7. През първия период - от 2008 до 2012 г. - на задълженията за количествено ограничаване и намаляване предписаните количества за всяка страна, включена в приложение I, са равни на процента, предвиден за нея в Анекс Б, от съвкупните ѝ антропогенни емисии на парникови газове, изразени в еквивалент на въглероден диоксид за 1990 г., посочени в Анекс А, или базовата година или период, определени съгласно параграф 5 по-горе, умножено по 5. С цел изчисляване на предписаните им количества страните от приложение I, за които промените в земеползването и горското стопанство представляват нетен източник на емисии на парникови газове през 1990 г., включват в емисиите си за базовата 1990 г. или период съвкупните си антропогенни емисии, изразени в еквивалент на въглероден диоксид, по източници минус отстранените количества от поглътителите през 1990 г. в резултат на промени в земеползването.

8. Всяка страна, включена в приложение I, може да използва 1995 г. като базова година за флуоровъглеродороди, перфлуоровъглеродороди и серен хексафлуорид с цел изчислението, посочено в параграф 7 по-горе.

9. Задълженията за последващи периоди за страните, включени в приложение I, се определят в изменения на Анекс Б към този протокол, които се приемат в съответствие с разпоредбите на член 21, параграф 7. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, инициира разглеждането на такива задължения най-малко седем години преди края на първия период на задължения, посочен в параграф 1 по-горе.

10. Всички единици намаление на емисии или част от предписаните количества, които дадена страна придобива от друга страна в съответствие с разпоредбите на член 6 или член 17, се добавят към предписаните количества на придобиващата страна.

11. Всички единици намаление на емисии или част от предписани количества, които дадена страна прехвърля на друга страна в съответствие с разпоредбите на член 6 или член 17, се изваждат от предписаните количества на прехвърлящата страна.

12. Всички удостоверени намаления на емисии, които дадена страна придобива от друга страна в съответствие с разпоредбите на член 12, се добавят към предписаните количества на придобиващата страна.

13. Ако емисиите на дадена страна, включена в приложение I, през даден период на задължения са по-малко от предписаните ѝ количества по този член, разликата по искане на страната се добавя към предписаните ѝ количества за последващи периоди на задължения.

14. Всяка страна, включена в приложение I, е длъжна да се стреми да изпълнява задълженията, посочени в параграф 1 по-горе, по такъв начин, че да минимизира неблагоприятните социални, екологични и икономически последици за развиващите се държави - страни по конвенцията, особено тези, посочени в член 4, параграфи 8 и 9 на конвенцията. В съответствие с решенията на Конференцията на страните по изпълнението на тези параграфи Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, на своята първа сесия разглежда какви действия са необходими за минимизиране на неблагоприятните последици от изменението на климата и/или от ответните мерки върху страните, посочени в тези параграфи. Въпросите, които ще се разглеждат, включват и осигуряването на финансиране, застраховане и трансфер на технологии.

Член 4

1. За всички страни, включени в приложение I, които са постигнали споразумение да изпълнят своите задължения по член 3 съвместно, се счита, че са изпълнили тези задължения, ако техните общи комбинирани съвкупни антропогенни емисии на парниковите газове, изброени в Анекс А и изразени в еквивалент въглероден диоксид, не превишават техните предписани количества, изчислени в съответствие с техните задължения за ограничаване и намаляване на емисиите, посочени в Анекс Б и в съответствие с разпоредбите на член 3. В споразумението се определя съответното равнище на емисиите за всяка от страните по него.

2. Страните по такова споразумение уведомяват секретариата за условията по споразумението в деня на депозиране на техните документи за ратификация, приемане или одобрение на този протокол или за присъединяване към него. Секретариатът на свой ред информира страните и подписалите конвенцията за условията на споразумението.

3. Всички такива споразумения продължават да действат за срока на задължения, посочен в член 3, параграф 7.

4. Ако страните, действащи съвместно, правят това в рамките на регионална организация за икономическа интеграция, промените в състава на организацията след приемането на този протокол не засягат съществуващите задължения по него. Всяка промяна в състава на организацията е валидна само за целите на тези задължения по член 3, които са приети след промяната.

5. В случай че страните по такова споразумение не успеят да постигнат своето общо съвместно равнище на намаление на емисиите, всяка страна по това споразумение отговаря за своето равнище на емисии, определено

в споразумението.

6. Ако страни, действащи съвместно в рамките на и заедно с регионална организация за икономическа интеграция, която сама е страна по този протокол, всяка държава членка на регионалната организация за икономическа интеграция самостоятелно и заедно с регионалната организация за икономическа интеграция, действайки в съответствие с член 24, отговаря за своето равнище на емисиите, в случай че не постигнат общо съвместно равнище на намаляване на емисиите, както е уведомено съгласно този член.

Член 5

1. Всяка страна, включена в приложение I, е длъжна да създаде не по-късно от една година преди началото на първия период на задълженията национална система за оценка на антропогенните емисии по източници и отстраняване чрез поглъщители на всички парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол. Ръководните принципи за такива национални системи, които трябва да включват методиките, посочени в параграф 2 по-долу, се определят на първата сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол.

2. Методиките за оценка на антропогенните емисии по източници и отстраняване чрез поглъщители на всички парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол, са тези, приети от Междуправителствения комитет по изменение на климата и одобрени от Конференцията на страните на третата ѝ сесия. Когато не се използват тези методики, се правят подходящи корекции в съответствие с методологиите, утвърдени на първата сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Въз основа на работата, между другото, на Междуправителствения комитет по изменение на климата и консултациите, предоставени от спомагателния орган за научно-технически консултации, Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, редовно прави преглед и ако е необходимо, ревизира тези методики и корекции, като изцяло отчита всички съответни решения на Конференцията на страните. Всяко преразглеждане на методики или корекции се използва само за целите на изпълнение на задълженията по член 3 по отношение на всеки период на задължения, приет след това преразглеждане.

3. Потенциалите за глобално затопляне, използвани за изчисляване на еквивалента въглероден диоксид от антропогенните емисии по източници и отстраняване от поглъщители на парниковите газове, изброени в Анекс А, са тези, приети от Междуправителствения комитет по изменение на климата и одобрени от Конференцията на страните на третата ѝ сесия. Въз основа на работата, между другото, на Междуправителствения комитет по изменение на климата и становището, дадено от спомагателния орган за научно-технически консултации, Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, редовно прави преглед и ако е необходимо, ревизира потенциала за глобално затопляне на всеки парников газ, отчитайки изцяло всяко съответно решение на Конференцията на страните. Всяко преразглеждане на даден потенциал за глобално затопляне се прилага само към задълженията по член 3 по отношение на всеки период на задължения, приет след това преразглеждане.

Член 6

1. За изпълнение на задълженията си по член 3 всяка страна, включена в приложение I, може да прехвърля на друга такава страна или да придобива от нея единици на намаление на емисии, получени в резултат на проекти за намаляване на антропогенните емисии на парникови газове по източници или чрез увеличаване на отстраняването им чрез поглъщители във всички сектори на икономиката, при условие че:

- (а) Всеки такъв проект е одобрен от участващите страни;
- (б) Всеки такъв проект осигурява намаление на емисиите по източници или увеличение на отстраняването чрез поглъщители в допълнение на това, което би настъпило по друг начин.
- (в) Не придобива единици намаление на емисиите, ако това не е в съответствие със задълженията ѝ по член 5 и 7; и
- (г) Придобиването на единици намаление на емисиите е в допълнение към националните действия с цел изпълнение на задълженията по член 3.

2. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по протокола, може на първата си сесия или при първа възможност след това да разработи по-нататъшни насоки за прилагането на този член, включително за проверка и отчитане.

3. Дадена страна, включена в приложение I, може да упълномощава юридически лица да участват под нейна отговорност в действия, водещи до създаването, прехвърлянето или придобиването на единици намаление на емисиите съгласно този член.

4. Ако се установи проблем за изпълнение на изискванията по този член от страна, включена в приложение I, съгласно съответните разпоредбите на член 8, прехвърлянето и придобиването на единици намаление на емисиите може да продължи след установяването на проблема, но при условие че тези единици не се използват от никоя страна за изпълнение на задълженията ѝ по член 3, докато не се реши проблемът за съответствие.

Член 7

1. Всички страни, включени в приложение I, са длъжни да включват в годишната си инвентаризация на антропогенните емисии по източници и отстраняването от поглъщители на парниковите газове, неконтролирани от Монреалския протокол, представяна съгласно решенията на Конференцията на страните необходимата

допълнителна информация с цел осигуряване спазването на член 3, която ще бъде определяна в съответствие с параграф 4 по-долу.

2. Всяка страна, включена в приложение I, е длъжна да включи в националното си съобщение, представяно съгласно член 12 на конвенцията, необходимата допълнителна информация съгласно параграф 4 по-долу, за да докаже спазването на задълженията си по този протокол.

3. Всяка страна, включена в приложение I, е длъжна да представя ежегодно информацията, изисквана по параграф 1 по-горе, като започне с първата инвентаризация, дължима по конвенцията за първата година на периода на задължение, след като протоколът влезе в сила за тази страна. Всяка такава страна представя информацията, изисквана по параграф 2 по-горе, като част от първия си национален доклад, дължим по конвенцията, след като този протокол е влязъл в сила за нея и след приемането на насоките, предвидени в параграф 4 по-долу. Интервалите, през които впоследствие се представя информацията, изисквана по този член, се определят от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, като се взима предвид срокът за представяне на национални доклади, определен от Конференцията на страните.

4. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, приема на своята първа сесия, а впоследствие периодично преразглежда насоки за изготвяне на информацията, изисквана съгласно този член, като взима предвид приетите от Конференцията на страните ръководни начала за изготвяне на национални доклади за страните, включени в приложение I. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, преди началото на първия период на задължения определя също и начините и условията за отчитане на предписаните количества.

Член 8

1. Информацията, която всяка страна, включена в приложение I, представя съгласно член 7, се преглежда от експертни екипи по силата на съответни решения на Конференцията на страните и в съответствие с ръководните начала, приети за целта от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по протокола, съгласно параграф 4 по-долу. Информацията, представена от всяка страна, включена в приложение I, съгласно член 7, параграф 1, се преглежда като част от годишното събиране и отчитане на инвентаризациите на емисиите и предписаните количества. Освен това на информацията, представена от всяка страна, включена в приложение I, съгласно член 7, параграф 2, се прави преглед като част от прегледа на докладите.

2. Експертните екипи се координират от секретариата и включват експерти, избрани измежду номинираните от страните по конвенцията и ако е подходящо, от междуправителствени организации в съответствие с ръководните начала, предвидени за тази цел от Конференцията на страните.

3. Прегледът осигурява цялостна и задълбочена техническа оценка на всички аспекти на изпълнението на този протокол от дадена страна. Експертните екипи изготвят доклади до Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, в които се оценява изпълнението на задълженията на страната и се идентифицират всички потенциални проблеми и фактори, влияещи върху изпълнението на тези задължения. Тези доклади се изпращат от секретариата до всички страни по конвенцията. Секретариатът изготвя списък на онези въпроси по изпълнението, които са посочени в тези доклади за по-нататъшно разглеждане от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол.

4. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, приема на първата си сесия и впоследствие периодично разглежда ръководните начала за прегледа на изпълнението на този протокол от експертните екипи, като взима предвид съответните решения на Конференцията на страните.

5. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, с помощта на Спомагателния орган по изпълнението и ако е необходимо, на Спомагателния орган за научно-технически консултации разглежда:

(а) Информацията, представена от страните съгласно член 7, и докладите от експертните прегледи, извършени върху нея по силата на този член; и

(б) Въпросите по изпълнението, включени в списъка на секретариата съгласно параграф 3 по-горе, както и всички други въпроси, повдигнати от страните.

6. В съответствие с разглеждането на информацията, посочено в параграф 5 по-горе, Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, взема решения по всякакви въпроси, необходими за изпълнението на този протокол.

Член 9

1. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, периодично прави преглед на протокола в светлината на най-добрата налична научна информация и оценки за изменението на климата и неговото въздействие, както и на съответна техническа и социално-икономическа информация. Тези прегледи се координират със съответните прегледи, извършвани съгласно конвенцията, и по-специално с тези, изисквани по член 4, параграф 2 (г) и член 7, параграф 2 (а) на конвенцията. Въз основа на тези прегледи Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, предприема подходящи действия.

2. Първият преглед се извършва на втората сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Следващите прегледи се извършват регулярно и едновременно.

Член 10

Всички страни, отчитайки своите общи, но диференцирани отговорности и своите специфични национални и регионални приоритети за развитие, цели и състояние, без да въвеждат нови задължения за страните извън приложение I, но потвърждавайки отново съществуващите задължения по член 4, параграф 1 на конвенцията и продължавайки изпълнението на тези задължения за постигането на устойчиво развитие предвид член 4, параграфи 3, 5 и 7 на конвенцията:

- (а) Формулират, където е подходящо и във възможната степен, икономически ефективни национални и ако е необходимо, регионални програми за подобряване качеството на местните фактори на емисиите, данни и/или модели за дейностите, които отразяват социално-икономическите условия във всяка страна, за подготовката и периодичното актуализиране на националните инвентаризации на антропогенни емисии по източници и отстраняването от поглътители на всички парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол, използвайки съпоставими методики, които се съгласуват от Конференцията на страните и са съвместими с ръководните начала за изготвяне на националните доклади, приети от Конференцията на страните.
- (б) Формулират, прилагат, публикуват и периодично актуализират националните и ако е необходимо, регионалните програми, съдържащи мерки за смекчаване на изменението на климата, както и такива за улесняване на адаптацията към нея:
 - (i) такива програми, между другото, биха засегнали енергетиката, транспорта и промишлеността, както и земеделието, горското стопанство и управлението на отпадъците; също така технологиите за адаптация и методите за подобряване на пространственото планиране биха подобрили адаптацията към изменението на климата; и
 - (ii) страните, включени в приложение I, представят информация за действията по този протокол, включително националните програми, в съответствие с член 7; другите страни се стремят да включват в своите национални доклади, ако е подходящо, информация за програмите, съдържащи мерки, които според страната допринасят за адресиране на въпросите по изменението на климата и неговото неблагоприятно въздействие, в това число преустановяване на увеличението на емисиите на парникови газове, увеличаване на отстраняването им чрез поглътителите, мерки за изграждане на капацитет и за адаптиране.
- (в) Сътрудничат си при насърчаване на ефективните начини за развитие, прилагане и разпространяване на и предприемат всички практически възможни стъпки да стимулират, улесняват и финансират, ако е необходимо, трансфера или достъпа до екологосъобразни технологии, ноу-хау, практики и процеси, свързани с изменението на климата, най-вече в развиващите се страни, в това число формулирането на политики и програми за ефективен трансфер на екологосъобразни технологии, които са държавна собственост или са в обществената сфера, както и създаването на подходяща среда, в която частният сектор да насърчава и разширява трансфера и достъпа до екологосъобразни технологии.
- (г) Сътрудничат си в научно-техническите изследвания и насърчават поддържането и разработването на системи за систематично наблюдение, развитието на архиви от данни за намаляване на колебанията, свързани с климатичната система, неблагоприятното въздействие от изменението на климата и икономическите и социалните последици от различните стратегии за реакция, като насърчават развитието и укрепването на вътрешния си капацитет и възможности за участие в международни и междуправителствени усилия, програми и мрежи за изследвания и систематични наблюдения, имайки предвид член 5 на конвенцията.
- (д) Сътрудничат си и насърчават на международно ниво и когато е необходимо, използвайки съществуващите организации, разработването и прилагането на програми за образование и

обучение, в това число засилване изграждането на национален капацитет, по-специално човешки и институционален капацитет, и обмена или командироването на персонал с цел подготовка на експерти в тази област, особено за развиващите се страни, и съдействат на национално ниво за повишаване информираността на обществото и за достъпа му до информация за изменението на климата. Трябва да се разработят подходящи начини за реализиране на тези дейности чрез съответните органи на конвенцията, имайки предвид член 6 на конвенцията.

(е) Включват в своите национални доклади информация за програмите и дейностите, предприети по силата на този член в съответствие с решенията на Конференцията на страните; и

(ж) При изпълнение на задълженията по този член изцяло вземат предвид член 4, параграф 8 на конвенцията.

Член 11

1. При прилагането на член 10 страните следва да отчитат разпоредбите на член 4, параграфи 4, 5, 7, 8 и 9 на конвенцията.

2. В контекста на прилагането на член 4, параграф 1 на конвенцията, в съответствие с разпоредбите на член 4, параграф 3 и член 11 на конвенцията и посредством органите или организациите, натоварени с действието на финансовия механизъм на конвенцията, развитите страни членки и другите развити страни, включени в приложение II на конвенцията:

(а) Осигуряват нови и допълнителни финансови ресурси за поемане на пълните договорени разходи, извършени от развиващите се страни членки за изпълнение на съществуващите задължения по член 4, параграф 1(а) на конвенцията, които са посочени в член 10, подпараграф (а); и

(б) Осигуряват също така финансови ресурси, включително за трансфер на технологии, необходими на развиващите се страни членки за поемане на пълните договорени допълнителни разходи по изпълнение на съществуващите задължения по член 4, параграф 1 на конвенцията, които са посочени в член 10 и които са договорени между дадена развиваща се страна членка и международната организация или организации, посочени в член 11 на конвенцията, в съответствие с този член.

Изпълнението на тези съществуващи задължения следва да отчита необходимостта от адекватност и предсказуемост на движението на средства и важността от подходящо споделяне на тежестта от развитите страни членки. Ръководните начала за организацията или организациите, натоварени с функционирането на финансовия механизъм на конвенцията, в съответни решения на Конференцията на страните, включително договорените преди приемането на този протокол, се прилагат съответно (*mutatis mutandis*) към разпоредбите на този параграф.

3. Развитите страни членки и други развити страни от приложение II на конвенцията могат също така да осигуряват финансови ресурси, а развиващите се страни членки да се възползват от тях за изпълнението на член 10 по двустранни, регионални и други многостранни канали.

Член 12

1. С настоящото се определя механизъм за чисто развитие.

2. Целта на механизма за чисто развитие е да подпомогне страните извън приложение I при постигане на устойчиво развитие и допринасяне за крайната цел на конвенцията, както и да подпомогне страните, включени в приложение I, да постигнат количествените си задължения за ограничаване и намаляване на емисиите по член 3.

3. При механизма за чисто развитие:

(а) Страните извън приложение I се възползват от дейностите по проекти, водещи до сертифицирани намаления на емисиите; и

(б) Страните извън приложение I могат да използват сертифицираните намаления на емисиите, натрупани от дейностите по такива проекти, като принос в изпълнението на част от техните количествени задължения за ограничаване и намаляване на емисиите по член 3, както е определено от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол.

4. Механизмът за чисто развитие се ръководи и насочва от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, и се контролира от изпълнителен борд на механизма за чисто развитие.

5. Намалението на емисии от дейността по даден проект се удостоверява от оперативни организации, определени от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, въз основа на:

(а) Доброволно участие, одобрено от всяка участваща страна;

(б) Реалните, измерими и дългосрочни ползи, свързани със смекчаване изменението на климата; и

(в) Намаленията на емисии, които са в допълнение към тези, които биха се получили при отсъствието на удостоверената дейност по проекта.

6. Механизмът за чисто развитие съдейства за осигуряване на финансиране на сертифицирани дейности по даден проект в зависимост от необходимостта.

7. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, на своята първа сесия разработва условията и процедурите с цел осигуряване на прозрачност, ефективност и отчетност посредством независимо одитиране и проверка на дейностите по проекти.

8. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, следва да гарантира, че част от приходите от удостоверени дейности по проекти се използват за покриване на административни разходи, както и за подпомагане на развиващи се страни членки, които са особено уязвими от неблагоприятните ефекти на изменението на климата, да покрият разходите за адаптиране.

9. Участието в механизма за чисто развитие, включително в дейностите, посочени в параграф 3 (а) по-горе, и в придобиването на сертифицирани намаления на емисии може да включва частни и/или държавни организации и се подчинява на ръководните начала, давани от изпълнителния борд на механизма за чисто развитие.

10. Сертифицираните намаления на емисии, получени през периода от 2000 г. до началото на първия период на задълженията, могат да бъдат използвани за подпомагане постигането на съответствие през първия период на задълженията.

Член 13

1. Конференцията на страните - върховният орган на конвенцията, служи като среща на страните по този протокол.

2. Страните по конвенцията, които не са страни по този протокол, могат да участват като наблюдатели при провеждането на всички сесии на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Когато Конференцията на страните служи като среща на страните по този протокол, решенията по протокола се взимат само от страните по него.

3. Когато Конференцията на страните служи като среща на страните по този протокол, всеки член на Бюрото на Конференцията на страните, представляващ страна по конвенцията, която в този момент не е страна по протокола, се замества от допълнителен член, избран от и измежду страните по този протокол.

4. Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, редовно прави преглед на неговото изпълнение и в рамките на своя мандат взема необходимите решения за насърчаване на неговото ефективно изпълнение. Тя изпълнява възложените ѝ с този протокол функции и:

(а) Въз основа на цялата информация, която ѝ е предоставена в съответствие с разпоредбите на този протокол, оценява неговото изпълнение от страните, цялостните ефекти от мерките, взети по него, в частност екологичните, икономическите и социалните ефекти, както и тяхното кумулативно въздействие и степента, в която се постига напредък към целта на конвенцията.

(б) Периодично преглежда задълженията на страните по този протокол, като отделя съответното внимание на всички прегледи, изисквани от член 4, параграф 2 (d) и член 7, параграф 2 на конвенцията в светлината на целите на конвенцията, придобития опит при нейното изпълнение и развитието на научно-техническите знания и в тази връзка разглежда и приема редовни доклади за изпълнението на този протокол.

(в) Стимулира и улеснява обмена на информация по мерките, приети от страните за решаване на проблемите с изменението на климата и ефектите от него, отчитайки различните обстоятелства, отговорности и възможности на страните и съответните им задължения по този протокол.

(г) Улеснява по молба на две или повече страни координацията на приетите от тях мерки за адресиране изменението на климата и ефектите от него, отчитайки различното положение, отговорности и възможности на страните и съответните им задължения по този протокол.

(д) Насърчава и ръководи в съответствие с целта на конвенцията и разпоредбите на този протокол и отчитайки изцяло съответните решения на Конференцията на страните, разработването и периодичното усъвършенстване на съпоставими методики за ефективно изпълнение на този протокол, които да бъдат съгласувани от Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол.

(е) Дава препоръки по всички въпроси, необходими за изпълнението на

този протокол.

- (ж) Стреми се да мобилизира допълнителни финансови ресурси в съответствие с член 11, параграф 2.
- (з) Създава такива спомагателни органи, каквито счете за необходими за изпълнението на този протокол.
- (и) Търси и използва, когато е необходимо, услугите и сътрудничеството на компетентни международни организации, междуправителствени и неправителствени организации, както и информацията, предоставяна от тях; и
- (к) Изпълнява други функции, необходими за изпълнение на този протокол, и разглежда всички задачи, произтичащи от решенията на Конференцията на страните.

5. Процедурните правила на Конференцията на страните и приложимите финансови процедури по конвенцията се прилагат съответно (*mutatis mutandis*) към този протокол, освен ако Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, не реши друго с консенсус.

6. Първата сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, се свиква от секретариата заедно с първата сесия на Конференцията на страните, която е планирана след датата на влизане в сила на този протокол. Впоследствие редовните сесии на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, се провеждат всяка година заедно с редовните сесии на Конференцията на страните, освен ако Конференцията, служеща като среща на страните по този протокол, не реши друго.

7. Извънредните сесии на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, се провеждат тогава, когато Конференцията, служеща като среща на страните по този протокол, счете за необходимо или по писмено искане на която и да е страна, при условие че в срок от шест месеца след като секретариатът е уведомил страните за искането, то се подкрепя от най-малко една трета от страните.

8. Организацията на обединените нации, нейните специализирани агенции и Международната агенция по атомна енергия, както и всяка друга държава членка или наблюдатели в тях, които не са страни по конвенцията, могат да бъдат представени като наблюдатели на сесиите на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Всички органи или агенции, национални или международни, правителствени или неправителствени, които са квалифицирани по въпросите, обхванати от този протокол, и които са информирали секретариата за своето желание да бъдат представени като наблюдатели на дадена сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, могат да бъдат допуснати, освен ако най-малко една трета от присъстващите страни не възразят. Допускането и участието на наблюдатели подлежат на процедурните правила, посочени в параграф 5 по-горе.

Член 14

- 1. Секретариатът, създаден съгласно член 8 на конвенцията, служи като секретариат на този протокол.
- 2. Член 8, параграф 2 от конвенцията относно функциите на секретариата и член 8, параграф 3 от конвенцията относно договореностите за неговото функциониране се прилагат съответно (*mutatis mutandis*) към този протокол. В допълнение секретариатът изпълнява функциите, възложени му от този протокол.

Член 15

1. Спомагателният орган за научно-технически консултации и спомагателният орган по изпълнението, създадени от член 9 и 10 от конвенцията, служат респективно като спомагателен орган за научно-технически консултации и спомагателен орган по изпълнението на този протокол. Разпоредбите, свързани с функционирането на тези два органа на конвенцията, се прилагат съответно (*mutatis mutandis*) и към този протокол. Заседанията на срещите на спомагателния орган за научно-технически консултации и спомагателния орган за изпълнението на този протокол се провеждат заедно със срещите респективно на спомагателния орган за научно-технически консултации и спомагателния орган за изпълнението на конвенцията.

2. Страните по конвенцията, които не са страни по протокола, могат да участват като наблюдатели при провеждането на всички заседания на спомагателните органи. Когато спомагателните органи служат като спомагателни органи по този протокол, решенията по този протокол се взимат само от страните по протокола.

3. Когато спомагателните органи, създадени от член 9 и 10 от конвенцията, упражняват своите функции по въпроси, отнасящи се до този протокол, всеки член на бюрата на тези спомагателни органи, представляващ към този момент страна по конвенцията, която не е страна по протокола, се замества от друг член, който се избира от и измежду страните по този протокол.

Член 16

Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, разглежда при първа възможност прилагането към този протокол и изменя, ако е необходимо, на многостранния консултативен процес, посочен в член 13 на конвенцията, в светлината на съответните решения, които могат да бъдат взети от Конференцията на страните. Всеки многостранен консултативен процес, приложим към този протокол, се провежда, без да се засягат процедурите и механизмите, установени в съответствие с член 18.

Член 17

Конференцията на страните определя съответните принципи, условия, правила и ръководни насоки, особено за проверките, докладването и отчитането на търговията с емисии. Страните, включени в Анекс Б, могат да участват в търговията с емисии с цел изпълнение на техните задължения по член 3. Всяка такава търговия е в

допълнение към националните действия за изпълнение на количествените задължения за ограничаване и намаляване по посочения член.

Член 18

Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол, на първата си сесия одобрява подходящи и ефективни процедури и механизми за определяне и решаване на случаите на неспазване на разпоредбите на този протокол, включително чрез разработването на индикативен списък от последствия, като се отчитат причината, видът, степента и честотата на неспазването. Всички процедури и механизми по този член, водещи до задължителни последствия, се приемат чрез изменение на този протокол.

Член 19

Разпоредбите на член 14 от конвенцията относно разрешаването на спорове се прилагат съответно (*mutatis mutandis*) към този протокол.

Член 20

1. Всяка страна може да предлага изменения на този протокол.
2. Измененията на този протокол се приемат на редовна сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Секретариатът съобщава на страните текста на всяко предложено изменение на този протокол най-малко шест месеца преди срещата, на която то ще се предложи за приемане. Също така секретариатът изпраща текста на всички предложени изменения на страните, подписали конвенцията, и на депозитаря за сведение.

3. Страните полагат всички усилия да постигнат съгласие по всяко предложено изменение на този протокол чрез консенсус. Ако се изчерпат всички усилия за консенсус и не се постигне споразумение, изменението се приема в краен случай с мнозинство от три четвърти от страните, присъстващи и гласуващи на заседанието. Секретариатът изпраща приетото изменение на депозитаря, който го разпраща до всички страни за приемане от тях.

4. Документите за приемане на дадено изменение се депозират при депозитаря. Изменение, прието в съответствие с параграф 3 по-горе, влиза в сила за страните, които са го приели, на деветдесетия ден след датата на получаването при депозитаря на документ за приемане от най-малко три четвърти от страните по този протокол.

5. За всяка друга страна изменението влиза в сила на деветдесетия ден след датата, на която тази страна депозира при депозитаря своя документ за приемане на това изменение.

Член 21

1. Приложенията към този протокол съставляват неразделна част от него и освен ако изрично не е предвидено друго, всяко подновяване на този протокол представлява едновременно и позоваване на приложенията към него. Всички приложения, приети след влизането в сила на този протокол, се ограничават до списъци, формуляри и каквито и да са други описателни материали, които са с научен, технически, процедурен или административен характер.

2. Всяка страна може да прави предложения за приложение към този протокол, както и да предлага изменения на приложения към този протокол.

3. Приложенията към този протокол и измененията на приложения към този протокол се приемат на редовна сесия на Конференцията на страните, служеща като среща на страните по този протокол. Секретариатът съобщава на страните текста на всяко предложение за приложение или за изменение на приложение най-малко шест месеца преди срещата, на която то ще се предложи за приемане. Секретариатът също така съобщава текста на всяко предложение за приложение или изменение на приложение на страните членки и на страните, подписали конвенцията, и на депозитаря за сведение.

4. Страните са длъжни да полагат всички усилия за постигане на споразумение по предложението за приложение или за изменение на приложение чрез консенсус. Ако се изчерпат всички усилия за консенсус и не се постигне споразумение, приложението или изменението на приложението се приема в краен случай с мнозинство от три четвърти от страните, присъстващи и гласуващи на заседанието. Секретариатът изпраща приетото приложение или изменение на приложение на депозитаря, който го разпраща до всички страни за приемане от тях.

5. Всички приложения или изменения на приложения, освен по анекси А и Б, които са приети в съответствие с параграфи 3 и 4 по-горе, влизат в сила за всички страни по този протокол шест месеца след датата на съобщението от депозитаря до тези страни за приемане на приложението или за приемане на изменението на приложение, с изключение на онези страни, които са уведомили писмено депозитаря в този срок за това, че не приемат приложението или изменението на приложението. Приложението или изменението на приложение влиза в сила за страните, които оттеглят своето уведомление за неприемане, на деветдесетия ден от датата, на която оттеглянето на това уведомление е получено от депозитаря.

6. Ако приемането на приложение или изменението на приложение включва изменение на този протокол, то приложението или изменението на приложение не влиза в сила до момента на влизане в сила на изменението на този протокол.

7. Измененията на анекси А и Б към този протокол се приемат и влизат в сила в съответствие с процедурата, посочена в член 20, при условие че всяко изменение на Анекс Б се приема само с писменото съгласие на засегнатата страна.

Член 22

1. Всяка страна има един глас, освен в случаите, предвидени в параграф 2 по-долу.
2. Регионалните организации за икономическа интеграция по въпроси от тяхната компетентност упражняват правото си на глас с брой гласове, равен на броя на техните държави членки, които са страни по този протокол. Такава организация не упражнява правото си на глас, ако някоя от нейните държави членки упражнява своето право и обратно.

Член 23

Генералният секретар на Организацията на обединените нации е депозитар на този протокол.

Член 24

1. Този протокол е открит за подписване и подлежи на ратификация, приемане или одобрение от държави и регионални организации за икономическа интеграция, които са страни по конвенцията. Той е открит за подписване в седалището на Организацията на обединените нации в Ню Йорк от 16 март 1998 г. до 15 март 1999 г. От деня след датата на закриването му за подписване той ще бъде открит за присъединяване. Документите за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване се депозират при депозитаря.

2. Всяка регионална организация за икономическа интеграция, която стане страна по този протокол, без никоя от нейните държави членки да е страна, поема всички задължения по този протокол. Когато една или повече държави членки на такава организация са страни по този протокол, организацията и нейните държави членки взимат решение относно съответните си отговорности за изпълнение на задълженията си по този протокол. В такива случаи организацията и нейните държави членки нямат право да упражняват права по този протокол едновременно.

3. В документите за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване регионалните организации за икономическа интеграция декларират степента на своята компетентност по отношение на въпросите, уредени от този протокол. Тези организации също така информират депозитаря, който на свой ред информира страните за всяка съществена промяна в степента на тяхната компетентност.

Член 25

1. Този протокол влиза в сила на деветдесетия ден след датата, на която не по-малко от 55 страни по конвенцията, включващи страни от приложение I, които са допринесли общо за най-малко 55 процента от общите емисии на въглероден диоксид през 1990 г., депозират своите документи за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

2. По смисъла на този член "общите емисии на въглероден диоксид през 1990 г. за страните, включени в приложение I" означава количеството, съобщено на или преди датата на приемане на този протокол от страните, включени в приложение I, в първите им национални доклади, представени съгласно член 12 на конвенцията.

3. За всяка държава или регионална организация за икономическа интеграция, която ратифицира, приеме или одобри този протокол или се присъедини към него, след като изпълни условията за влизане в сила, посочени в параграф 1 по-горе, този протокол влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозиране на нейния документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

4. По смисъла на този член който и да е документ, депозиран от регионална организация за икономическа интеграция, няма да се счита за допълнителен към документите, депозирани от държавите членки на организацията.

Член 26

Не могат да се правят резерви по този протокол.

Член 27

1. По всяко време след три години от датата, на която този протокол е влязъл в сила за дадена страна, тази страна може да се оттегли от този протокол, като отправи писмено уведомление до депозитаря.

2. Всяко такова оттегляне влиза в сила една година след датата на получаване при депозитаря на уведомлението за оттегляне или на такава по-късна дата, каквато може да е посочена в уведомлението за оттегляне.

3. Всяка страна, която се оттегли от конвенцията, се счита за оттеглила се и от този протокол.

Член 28

Оригиналът на този протокол, чиито арабски, китайски, английски, френски, руски и испански текстове са еднакво достоверни, се съхранява от Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Изготвен в Киото на единадесети декември хиляда деветстотин деветдесет и седма година.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, положиха своите подписи под този протокол на посочените дати.

АНЕКС А

Парникови газове
Въглероден диоксид (CO₂)
Метан (CH₄)
Диазотен окис (N₂O)

Флуоровъгледороди (HFCs)
Перфлуоровъглероди (PFCs)
Серен хексафлуорид (SF6)

Категории сектори/източници

Енергетика
Изгаряне на горива
Енергийни индустрии
Преработвателна промишленост и строителство
Транспорт
Други сектори
Други
Изпуснати емисии от горива
Твърди горива
Нефт и природен газ
Други

Промислени процеси
Минерални продукти
Химическа промишленост
Металургия
Други производства
Производство на халокарбони и серен хексафлуорид
Потребление на халокарбони и серен хексафлуорид
Други

Използване на разтворители и други продукти

Селско стопанство
Ентерична ферментация
Обработка на естествени торове
Отглеждане на ориз
Земеделски почви
Предписано изгаряне на савани
Изгаряне на остатъци по земеделските площи
Други

Отпадъци
Депониране на твърди отпадъци върху земя
Третиране на отпадъчни води
Изгаряне на отпадъци
Други

АНЕКС Б

Страна	Количествено задължение за намаляване или ограничаване на емисиите (като процент спрямо базова година или период)
Австралия	108
Австрия	92
Белгия	92
България*	92
Канада	94
Хърватско*	95
Чешка република*	92
Дания	92
Естония*	92

Европейска общност	92
Финландия	92
Франция	92
Германия	92
Гърция	92
Унгария*	94
Исландия	110
Ирландия	92
Италия	92
Япония	94
Латвия*	92
Лихтенщайн	92
Литва*	92
Люксембург	92
Монако	92
Холандия	92
Нова Зеландия	100
Норвегия	101
Полша*	94
Португалия	92
Румъния*	92
Руска федерация*	100
Словакия*	92
Словения*	92
Испания	92
Швеция	92
Швейцария	92
Украйна*	100
Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия	92
Съединени американски щати	93

* Страни в преход към пазарна икономика.